

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Кафедра початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

Горук Наталія Михайлівна – доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, кандидат педагогічних наук, доцент

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету педагогічної освіти на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Протокол № __ від “__” листопада 2019 року

Завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти

_____ (проф. Мачинська Н.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“__” _____ 2019 року

Затверджено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол № від “__” _____ 20__ року

Голова Вченої ради

_____ Герцюк Д.Д.
(підпис) (прізвище та ініціали)

“__” _____ 2019 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програму навчальної дисципліни «Конфлікти в педагогічній діяльності» складено відповідно до освітньої програми підготовки другого (магістерського)

рівня спеціальності 013 – початкова освіта, кваліфікації: магістр початкової освіти, викладач педагогіки і методик початкової освіти; методист дошкільного виховання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості, причини виникнення конфліктів у педагогічній діяльності та шляхи їхнього конструктивного розв’язання у навчальних закладах.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка» Напрямок підготовки 013 «Початкова освіта»	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність: магістр початкової освіти, викладача педагогіки і методик початкової освіти; методист дошкільного виховання	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		58 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання: -	
Вид контролю:		Залік	Залік

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи студентів становить: 32/58 для денної форми навчання, та 12/78 – для заочної.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Конфлікти в педагогічній діяльності» є формування у студентів системи знань, умінь попередження та конструктивного вирішення педагогічних конфліктів у навчальних закладах різних рівнів та типів.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Конфлікти в педагогічній діяльності» є:

- формування у студентів розуміння природи конфлікту у навчально-виховному процесі та готовності до його конструктивного розв’язання;
- формування системи знань особливостей, типів, причин виникнення конфлікту в педагогічних ситуаціях і стратегій, шляхів його вирішення;

- формування у студентів умінь застосування конструктивних способів розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях;
- виховання у майбутніх педагогів відчуття відповідальності за конструктивне вирішення педагогічних конфліктів.

2.3. Програмними результатами навчання відповідно до освітньо-професійної програми є

Знання

- особливості педагогічної взаємодії педагога з учнями, студентами;
- передумови виникнення конфліктів у педагогічних ситуаціях;
- суть педагогічного конфлікту, його ознаки, особливості, структуру;
- рівні педагогічного конфлікту, етапи його ескалації, типи;
- психолого-педагогічні причини виникнення конфліктів у педагогічних ситуаціях;
- стратегії поведінки вчителя/викладача у конфліктній ситуації;
- прийоми порушення дисципліни та способи розв'язання конфліктів;
- особливості спілкування у конфліктній ситуації;
- модель розв'язання конфлікту;
- суть, особливості, умови застосування переговорів, фасилітації, медіації, арбітрації.

Уміння:

- аналізувати конфлікти у різноманітних педагогічних ситуаціях;
- застосовувати різні прийоми для попередження конфліктів у навчально-виховному процесі;
- управляти конфліктною ситуацією, застосовувати різні способи налагодження дисципліни;
- застосовувати доцільні стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях;
- організовувати конструктивне спілкування з учнями початкової школи у конфліктній ситуації;
- обирати доцільний спосіб конструктивного розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях;
- проводити переговори, фасилітацію, медіацію та несудову арбітрацію для розв'язання конфлікту;
- застосовувати необхідні шляхи розв'язання конфлікту з різними суб'єктами педагогічного процесу (вчитель – учні; вчитель – батьки; вчитель – вчитель; учень – учень);
- розв'язувати конфлікти з конфліктними особами, дітьми різного вікового періоду.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти конфліктів у діяльності педагога.

Тема 1. Суть, характерні ознаки, та стратегії запобігання конфліктам в освітньому середовищі

Особливості організації педагогічної діяльності та взаємодії вчителя й учнів; суперечності, труднощі у налагодженні контакту у педагогічній взаємодії. Передумови та причини виникнення конфліктних ситуацій у педагогічній діяльності. Освітні стратегії для запобігання конфліктам у навчальному середовищі: від окремих умінь до освітньої політики «Безконфліктна школа». Особливості миробудування.

Сутність, природа та структура конфлікту, характеристика його головних складових. Різні рівні конфлікту (суперечка, прихований, глибинний). Динаміка, ескалація педагогічного конфлікту, його етапи.

Рекомендована література: 1, 4, 7, 11, 13, 14

Тема 2. Типологія, особливості конфліктів у педагогічній діяльності

Класифікація конфліктів у педагогічній діяльності. Міжособистісні конфлікти в освітньому процесі та внутрішньо особистісні конфлікти. Типи конфліктів за його учасниками.

Особливості конфліктів у педагогічному спілкуванні (конфлікти сприймання, комунікації, взаємодії). Характеристика конфліктів діяльності, вчинків, міжособистісних стосунків у педагогічних ситуаціях. Класифікація конфліктів у педагогічній діяльності за причинами їхнього виникнення.

Рекомендована література: 1, 4, 7, 9, 12, 13.

Тема 3. Особливості та види аналізу конфліктів у педагогічній діяльності

Психологічні особливості оцінки педагогічних конфліктів. Підходи, варіанти та методи аналізу педагогічного конфлікту («дерево конфлікту», «мапа конфлікту», «піраміда» або «трикутник» конфлікту). Аналіз конфлікту як процес, його етапи. Учасники конфлікту та стейкхолдери.

Головні правила оцінювання та аналізу конфлікту: вивчення усіх позицій і з великої кількості джерел; баланс емоцій і розуму; вивчення контексту; розуміння аналізу як етапу, а не завершення конфлікту; пошуки надійної інформації; передбачення шляхів розв'язання конфлікту.

Організація практичних вправ з аналізу педагогічних конфліктів (організація групової роботи).

Рекомендована література: 4, 5, 11, 12, 13, 14

Тема 4. Організація спілкування педагога у конфліктних ситуаціях

Управління конфліктними ситуаціями. Позбуття бар'єрів у педагогічному спілкуванні. Дотримання демократичного стилю спілкування. Забезпечення умов для конструктивного спілкування, доцільних прийомів. Відмова від негативних рівнів спілкування.

Контроль емоцій та емоційна культура. Прийоми та уміння активного, рефлексивного слухання. Вербальне і невербальне спілкування, правила ефективного використання невербального спілкування у конфліктній ситуації.

Особливості діалогічного спілкування для вирішення конфліктів. Типи ефективних запитань. Застосування правил вирішення суперечки.

Рекомендована література: 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Змістовий модуль 2. Шляхи, способи розв'язання педагогічних конфліктів

Тема 5. Стратегії поведінки педагога у конфліктній ситуації

Види реакцій суб'єктів педагогічного процесу на конфліктну ситуацію. Класифікація стилів поведінки педагога у конфліктних ситуаціях (суперництво, ухилення, пристосування, співробітництво, компроміс). Тести на визначення стилю поведінки у конфліктній ситуації. Позитивні й слабкі сторони стратегій поведінки у педагогічній ситуаціях.

Критерії вибору конструктивного стилю поведінки. Погодження стратегій дій учасників педагогічного конфлікту.

Рекомендована література: 4, 5, 11, 12, 13.

Тема 6. Особливості, процедура проведення вчителем переговорів, фасилітації

Конструктивні шляхи вирішення конфлікту, умови їхнього застосування (переговори, фасилітація, медіація, арбітрація).

Суть переговорів, їхні види (жорсткий, м'який, колаборативний). Педагогічні дії вчителя на кожного етапі переговорів. Особливості налагодження контакту зі школярами різного віку, проведення переговорів з батьками, колегами.

Поняття фасилітації. Умови та способи організації процесу фасилітації. Методики пошуку ідей/варіантів для вирішення конфлікту: брейнстормінг, коло ідей, «сторітелінг», «море думок».

Рекомендована література: 4,5,6,7, 9,12, 13,14

Тема 7. Умови ефективної організації медіації та арбітрації

Суть медіації та її відмінність від фасилітації. Принципи організації процесу та поведінки медіатора. Етапи проведення медіації. Функції та уміння хорошого медіатора.

Характеристика несудової арбітрації, відмінність від медіації. Етапи проведення арбітрації, їхній аналіз.

Врахування вікових особливостей школярів у процесі розв'язання конфлікту. Особливості вирішення конфліктів у взаємодії з «конфліктними», «важкими» особистостями (учнями, батьками, колегами).

Рекомендована література: 4,5,6,7, 9, 12, 13.

Тема 8. Конфліктологічна компетентність педагога (2 год.)

Поняття про конфліктологічну компетентність педагога, її сутність, рівні і структуру. Конфліктологічні знання та уміння педагога: гностичні, комунікативні, організаційні, оцінно-прогностичні.

Формування конфліктологічної компетентності засобами навчального тренінгу, його завдання, головні етапи. Педагогіка ненасильства. Педагогічна підтримка як управління через консультування, її етапи: діагностичний, пошуковий, діяльнісний, рефлексивний.

Методи та прийоми формування у дітей умінь вирішення конфліктних ситуацій: сюжетно-рольові ігри, імітаційні ігри, моделювання, психогімнастика, обговорення художніх творів, перегляд та аналіз кінофільмів, дискусії.

Рекомендована література: 4,5,7,9.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

	Ус ьо го	у тому числі					Усьо -го	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти конфліктів у діяльності педагога												
Тема 1. Суть, характерні ознаки, та стратегії запобігання конфліктам в освітньому середовищі	10	2	2	–	–	6	11	1	1			9
Тема 2. Типологія, особливості конфліктів у педагогічній діяльності	10	2	2	–	–	6	9					9
Тема 3. Особливості та види аналізу конфліктів у педагогічній діяльності	15	2	2			11	14	1	1			12
Тема 4. Організація спілкування педагога у конфліктних ситуаціях	10	2	2			6	11	1	1			9
Разом за модулем	45	8	8	–	-	29	45	3	3		-	39
Змістовий модуль 2. Шляхи, способи розв'язання педагогічних конфліктів												
Тема 1. Стратегії поведінки педагога у конфліктній ситуації	10	2	2			6	11	1	1			9
Тема 2. Особливості, процедура проведення вчителем переговорів, фасилітації	10	2	2			6	11	1	1			9
Тема 3. Умови ефективної організації медіації та арбітрації	15	2	2			11	14	1	1			12
Тема 4. Конфліктологічна компетентність педагога	10	2	2			6	9					9
Разом за модулем 2	45	8	8			29	45	3	3			39
Усього	90	16	16			58	90	6	6			78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН
1.	Суть, характерні ознаки, та стратегії запобігання конфліктам в освітньому середовищі	2 год.
2.	Типологія, особливості конфліктів у педагогічній діяльності	2 год.
3.	Особливості та види аналізу конфліктів у педагогічній діяльності	2 год.
4.	Організація спілкування педагога у конфліктних ситуаціях	2 год.
5.	Стратегії поведінки педагога у конфліктній ситуації	2 год.
6.	Особливості, процедура проведення вчителем переговорів, фасилітації	2 год.
7.	Умови ефективної організації медіації та арбітрації	2 год.

8.	Конфліктологічна компетентність педагога	2 ГОД.
	Всього	16 ГОД.

ТЕМА 1. Суть, характерні ознаки, та стратегії запобігання конфліктам в освітньому середовищі (2 год.)

1. Передумови та причини виникнення конфліктних ситуацій у педагогічній діяльності.
2. Освітні стратегії для запобігання конфліктам у навчальному середовищі.
3. Суть, структура педагогічного конфлікту, характеристика його головних складових.
4. Рівні конфлікту (суперечка, прихований, глибинний) та його динаміка.

ТЕМА 2. Типологія, особливості конфліктів у педагогічній діяльності (2 год.)

1. Класифікація конфліктів у педагогічній діяльності.
2. Типи конфліктів за його учасниками. Особливості конфліктів у педагогічному спілкуванні (конфлікти сприймання, комунікації, взаємодії).
3. Характеристика конфліктів діяльності, вчинків, міжособистісних стосунків у педагогічних ситуаціях.
4. Класифікація конфліктів у педагогічній діяльності за причинами їхнього виникнення.

ТЕМА 3. Особливості та види аналізу конфліктів у педагогічній діяльності (2 год.)

1. Психологічні особливості оцінки педагогічних конфліктів.
2. Підходи, варіанти та методи аналізу педагогічного конфлікту
3. Аналіз конфлікту як процес, його етапи. Учасники конфлікту та стейкхолдери.
4. Головні правила оцінювання та аналізу конфлікту.

ТЕМА 4. Організація спілкування педагога у конфліктних ситуаціях (2 год.)

1. Управління конфліктними ситуаціями. Позбуття бар'єрів у педагогічному спілкуванні.
2. Дотримання демократичного стилю спілкування. Відмова від негативних рівнів спілкування.
3. Уміння слухати як важлива умова ефективного вирішення конфліктної ситуації.
4. Забезпечення умов для конструктивного спілкування, доцільних прийомів. Застосування правил вирішення суперечки

ТЕМА 5. Стратегії поведінки педагога у конфліктній ситуації (2 год.)

1. Стили поведінки педагога у конфліктних ситуаціях (суперництво, ухилення, пристосування, співробітництво, компроміс).
2. Критерії вибору конструктивного стилю поведінки.
3. Позитивні й слабкі сторони стратегій поведінки у педагогічній ситуаціях.
4. Шляхи конструктивного вирішення конфлікту, умови їхнього застосування (переговори, фасилітація, медіація, арбітрація).

ТЕМА 6. Особливості, процедура проведення вчителем переговорів, фасилітації (2 год.)

1. Суть, види, структура переговорів.
2. Особливості налагодження контакту з молодшими школярами, проведення переговорів з батьками, колегами.
3. Поняття, умови та способи організації процесу фасилітації.
4. Методики пошуку ідей/варіантів для вирішення конфлікту: брейнстормінг, коло ідей, «сторітелінг», «море думок».

ТЕМА 7. Умови ефективної організації медіації та арбітрації (2 год.)

1. Суть медіації та її відмінність від фасилітації; принципи організації процесу та поведінки медіатора.
2. Характеристика несудової арбітрації, етапи проведення арбітрації, їхній аналіз.
3. Особливості вирішення конфліктів у взаємодії з «конфліктними», «важкими» особистостями (учнями, батьками, колегами).
4. Врахування вікових особливостей школярів у процесі розв'язання конфлікту.

ТЕМА 8. Конфліктологічна компетентність педагога (2 год.)

1. Поняття про конфліктологічну компетентність педагога, її сутність, рівні і структуру.
2. Конфліктологічні знання та уміння педагога: гностичні, комунікативні, організаційні, оцінно-прогностичні.
3. Формування конфліктологічної компетентності засобами навчального тренінгу, його завдання, головні етапи.

6. Теми практичних занять (не передбачені)

7. Теми лабораторних занять (не передбачені)

8. Самостійна робота

№ з/п	• НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН
1.	• Суть, характерні ознаки, та стратегії запобігання конфліктам в освітньому середовищі	6 ГОД.
2.	• Типологія, особливості конфліктів у педагогічній діяльності	6 ГОД.
3.	• Особливості та види аналізу конфліктів у педагогічній діяльності	11 ГОД.
4.	• Організація спілкування педагога у конфліктних ситуаціях	6 ГОД.
5.	• Стратегії поведінки педагога у конфліктній ситуації	6 ГОД.
6.	• Особливості, процедура проведення вчителем переговорів, фасилітації	6 ГОД.
7.	• Умови ефективної організації медіації та арбітрації	11 ГОД.
8.	• Конфліктологічна компетентність педагога	6 ГОД.

1. До тем № 1–4 студенти готують приклади, моделюють педагогічні конфліктні ситуації, виконують самостійні роботи, розписані у «Методичних матеріалах» та силабусі до курсу.
2. Зміст тем № 5-8 студенти ретельно осмислюють і вивчають для активної у часті в сюжетно-рольових ситуаціях і виконання відповідних ролей, виконують самостійні роботи, розписані у «Методичних матеріалах» та силабусі до курсу.
3. До тем 3 і 7 готують творчі проекти:

Проект 1 (6 год.)

Тема: *Аналіз конфлікту в педагогічних ситуаціях (учитель–учень (учні), учитель –батьки, учень – учень).*

Мета: *формування умінь аналізу конфлікту у педагогічних ситуаціях на підставі вибору відповідної схеми аналізу*

Зміст:

1. На основі власного досвіду або реальних життєвих подій опишіть конфлікт, що виник між учителем і учнем (учнями), учителем і батьками, учнем й однокласником (іншими школярами).
2. Виконайте ґрунтовний аналіз конфліктної ситуації, що виникла, застосовуючи одну із вивчених схем.
3. Визначте можливі шляхи розв'язання конфлікту та відповідні наслідки.
4. Обґрунтуйте шляхи, які доцільні для конструктивного розв'язання конфлікту та мотиви вибору цих шляхів.

Вимоги:

1. Для виконання цього проекту опишіть конфліктну ситуацію, що виникла між учасниками педагогічного процесу (вчитель, адміністрація навчального закладу, батьки, учні).
2. Для аналізу конфліктної ситуації застосуйте орієнтовну схему із курсу «Конфлікти в педагогічній діяльності» або застосуйте елементи з різних схем аналізу.
3. У процесі аналізу подавайте детальну інформацію та аргументи.
4. Критерії оцінювання проекту: 3 б. – опис ситуації, 2 б. – опис схеми аналізу, 3 б. – опис шляхів аналізу конкретної ситуації, 2 б. – грамотність викладу англійською мовою.

Проект 2 (6 год.)

Тема: *Розв'язання конфлікту у педагогічних ситуаціях*

Мета: *формування умінь конструктивного розв'язання конфлікту за інтересами суперників шляхом вибору доцільного способу*

Зміст:

1. Опишіть конфліктну ситуацію, що виникла між суб'єктами педагогічного процесу.

2. Зробіть вибір доцільного та найефективнішого способу вирішення педагогічного конфлікту за інтересами протилежних сторін, аргументуйте свій вибір.
3. Детально опишіть процедуру застосування обраного способу розв'язання конфлікту у формі діалогу, вказуючи практичні й словесні дії учасників.
4. Здійснюйте опис процесу розв'язання конфлікту за відповідною моделлю.

Вимоги:

1. Окресліть конфліктну ситуацію без її аналізу;
2. Мотивуйте вибір способу розв'язання конфлікту (переговори, фасилітація чи медіація).
3. Можете застосовувати дійові особи, називаючи імена;
4. Під час опису процесу вирішення конфлікту, дотримуйтесь необхідної структури проведення;
5. Описуйте кожний етап розв'язання конфлікту, зокрема дії кожного учасника (наприклад, вчителя й учня);
6. Не варто зазначати, що Ви як учитель будете робити; описуйте хід процесу та дії учасників.
7. Особливу увагу зверніть на заключну частину процесу вирішення конфлікту, тобто досягнення певної домовленості.
8. Критерії оцінювання проекту: 2 б. – опис конфліктної ситуації, 2 б. обґрунтування процедури вирішення конфлікту, 4 б. – опис процедури вирішення конфлікту, 2 б. – грамотність викладу англійською мовою.

9. Методи навчання:

- ✓ проведення навчальних лекцій із застосуванням наочних методів навчання (структурно-логічних схем, рисунків, презентацій тощо);
- ✓ застосування у час семінарських занять інтерактивних методик навчання, зокрема «мозковий штурм», «кейс», «комунікативна атака», «снігова куля», «прес», «карусель» тощо;
- ✓ проведення фрагментів семінарських занять із застосуванням імітаційно-рольових ігор у формі прес-конференції, засідання дискусійного клубу, інсценування тощо.

10. Методи контролю:

- ✓ *поточний контроль* навчально-пізнавальної діяльності студентів у час практично-семінарських занять (доповідь, повідомлення, розв'язання проблемних завдань, ситуаційних вправ, участь у дискусіях тощо);
- ✓ *періодичний контроль* (модульний контроль);
- ✓ *перевірка виконання завдань самостійної роботи*
- ✓ *підсумковий контроль* (залік).

11. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Поточне оцінювання та самостійна робота		Самост. робота	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		

Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8		
5	5	5	5+10	5	5	5	5+10	40	100

Т 1, Т 2...Т 8 – теми змістового модулю; ІІІ – індивідуальні завдання (проекти).

Оцінювання за модулями:

Модуль 1 – поточне оцінювання участі під час 6 практично-семінарських занять: 0–5 балів

1-2 бал – за участь під час лекцій, практично-семінарських занять у дискусіях, сюжетно-рольових вправах та іграх;

3-4 бали – за участь під час лекцій, практично-семінарських занять, висловлення суттєвих думок, суджень.

5 балів – за аргументоване представлення теоретичних положень, активну участь у дискусіях, діалогах під час навчальних занять, подання власних прикладів.

Модуль 2 – підготовка двох проектів (проект: 0–10 балів) та 4-х самостійних робіт (0-5 балів за роботу).

Модуль 3 – написання двох контрольних тестів (0-10 балів)

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою
			Оцінка за залік
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
81 – 89	B	Дуже добре	
71 – 80	C	Добре	
61 – 70	D	Задовільно	
51 – 60	E	Достатньо	

13. Методичне забезпечення

Рекомендована література, нормативні документи; література кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи; методичні матеріали.

14. Рекомендована література

Базова

1. Галаган В.Я. Психологія конфлікту: Навчально-методичний посібник для підготовки магістрів усіх форм навчання / В.Я Галаган, В.Ф.Орлов, О.М.Отіч, О.О.Фурса. – К.: ДЕДУТ, 2008. – 422 с.
2. Герасіна Л.М., Панов М.І., Осіпова Н.П. та ін. Конфліктологія /За ред Л.Н. Герасіної, М.І. Панова . – Х.: Право, 2002. – 256 с.
3. Гірник А.М. Основи конфліктології. –К.: ВП НАОУ, 2001.

4. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства: Посібник/ За ред.. Шведа Ю.Р. – Львів: Фонд «Україна-Європа», 2001.
5. Дурманенко Є.А. Конфлікти в педагогічному процесі: монографія / Дурманенко Є.А. — Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. — 287 с.
6. Ємельяненко Л.М., Петюх В.М., Торгова Л.В., Гриненко А.М. Конфліктологія: Навч. посібник / За заг. ред. В.М. Петюха, Л.В. Торгової. – К.: КНЕУ, 2003.
7. Клименских, М. В. Педагогические конфликты в школе : [учеб. пособие] / М. В. Клименских, И. А. Ершова ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал, федерал, ун-т. - Екатеринбург: Изд-во Урал, ун-та, 2015. — 76 с.
8. Пірен М. Основи конфліктології: Навчальний посібник. – К., 1997.
9. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект. – [Навч.-метод. посібник] / – К.: ФОП Стеценко В.В. – 2016. – 192 с.
10. Русинка І. І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами. Навчальний посібник. –Київ, 2007.
11. Рудакова И.А. Конфликтология для педагогов / И.А. Рудакова, С.В. Жильцова, Е.А. Филиппенко. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2005.
12. Jeong, Ho-Won. Understanding Conflict and Conflict Analysis / Ho-Won Jeong. - Los Angeles, US: Sage Publication Ltd, 2008. – 263 p.
13. Peacebuilding toolkit for educators: high school lessons / Alison Milofsky, editor; with contributions by Kristina Berdan . . . [et al.]. – Washington, DC: US Institute of Peace Press, 2011. – 130 p.
14. Runde, Craig E. Developing your conflict competence: a hands-on guide for leaders, managers, facilitators, and teams / Craig E. Runde, Tim A. Flanagan. – San Francisco: Jossey-Bass, 2010. – 270 p.

Допоміжна

1. Бандурка А. М., Друзь В. А. Конфликтология: Учеб. пособ. Для вузов. — Харьков, 1997.
2. Гірник А. М. Посередництво в трудових колективах. — К., 1998.
3. Загальна конфліктологія: Навч. посіб. / Ващенко І. В. та ін. — Х., 2001.
4. Ковальчик П., Мамієва Н. Попередження й вирішення конфліктів. — Донецьк, 1994.
5. Конфлікти в педагогічному процесі // Конфліктологія : навч. посіб. : [для студентів ВНЗ] / П. С. Прибутько, Р. В. Михайленко, Л. М. Дубчак, М. М. Роговенко ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т внутр. справ. – Київ, 2010. – С. 65–70.
6. Клименских, М. В. Педагогические конфликты в школе : [учеб. пособие] / М. В. Клименских, И. А. Ершова ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал, федерал, ун-т. - Екатеринбург: Изд-во Урал, ун-та, 2015. — 76 с.
https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/33463/1/978-5-7996-1425-6_2015.pdf
7. Пірен М. Конфлікт і управлінські ролі (соціо-психологічний аналіз). — К., 2000.
8. Пойченко А. Конфлікти у громадянському суспільстві / Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи. — К., 2001.
9. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. — К., 2001.
10. Рудакова И.А. Конфликтология для педагогов / И.А. Рудакова, С.В. Жильцова, Е.А. Филиппенко. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2005.
11. Семенченко В. А. Психологія особистості. — К., 2001.
12. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. М. І. Пірен, Г. В. Ложкіна. — Чернівці; Київ, 1995.
13. Чернышев А.С. Практикум по решению конфликтных педагогических ситуаций. М.: Педагогическое общество России, 1999.

https://www.studmed.ru/chernyshev-as-praktikum-po-resheniyu-konfliktnyh-pedagogicheskikh-situaciy_ce270ee1980.html

14. Чмут Т. К. Культура спілкування: Навч. посіб. — Хмельницький, 1996.

15. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. — К., 1996.

15. Інформаційні ресурси

- ◆ освітні сайти мережі Інтернет;
- ◆ фонди бібліотек кафедри загальної і соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка, педагогічного коледжу (вул. Туган-Барановського, 7);
- ◆ наукова бібліотека імені Василя Стефаника (вул. Стефаника, 2);
- ◆ наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Драгоманова, 5, 17);
- ◆ педагогічна бібліотека (вул. Зелена, 24).